

ՏԵՂԵԿԱՆՔ
ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՔՐԵԱԿԱՆ ԴԱՏԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ
ՕՐԵՆՍԳՐՔՈՒՄ ՓՈՓՈԽՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ ԵՎ ԼՐԱՑՈՒՄՆԵՐ ԿԱՏԱՐԵԼՈՒ
ՄԱՍԻՆ ՕՐԵՆՔԻ ՓՈՓՈԽՎՈՂ ՀՈԴՎԱԾՆԵՐԻ ՎԵՐԱԲԵՐՅԱԼ

Հոդված 264. Դատական վարույթի իրականացման ձևը և վայրը

1. Դատական վարույթն իրականացվում է բանավոր, իսկ սույն օրենսգրքով նախատեսված դեպքերում՝ գրավոր ընթացակարգով:

2. Բանավոր ընթացակարգով վարույթն իրականացվում է դատական նիստերի ձևով, որոնց ընթացքում, որպես կանոն, անցկացվում են դատախոսներ: Դատական նիստն անցկացվում է դատական նիստերի դահլիճում, բացառությամբ սույն օրենսգրքով նախատեսված դեպքերի:

3. Գրավոր ընթացակարգով իրականացվում են սույն օրենսգրքի 38-40-րդ գլուխներով (բացառությամբ ձերբակալման իրավաչափության վիճարկման դեպքի), ~~ինչպես նաև 47~~ ինչպես նաև 46-49-րդ գլուխներով նախատեսված վարույթները:

4. Գրավոր ընթացակարգով վարույթն իրականացվում է առանց դատական նիստ անցկացնելու: Վարույթի մասնակիցներն իրենց բացատրությունները, դրանք հիմնավորող նյութերը, միջնորդությունները, ինչպես նաև բողոքի պատասխանը ներկայացնում են գրավոր՝ համապատասխան վարույթ հարուցելու կամ բողոքը վարույթ ընդունելու մասին որոշման մեջ նշված ժամկետում: Գրավոր ընթացակարգով իրականացվող վարույթով դրա մասնակիցները տեղեկացվում են միայն դատական ակտի կայացման օրվա մասին:

5. Դատարանը կողմի միջնորդությամբ կամ սեփական նախաձեռնությամբ իրավասու է սույն հոդվածի 3-րդ մասում նշված վարույթներն իրականացնելու բանավոր ընթացակարգով կամ գրավոր ընթացակարգով իրականացվող վարույթն իր որոշմամբ փոխակերպելու բանավոր ընթացակարգով վարույթի, որի մասին սույն օրենսգրքով սահմանված կարգով ծանուցում է վարույթի վերաբերելի մասնակիցներին:

6. Եթե վարույթի արդարացի իրականացումը պահանջում է վարույթային գործողությունների կատարում այլ վայրում, ապա կողմի միջնորդությամբ կամ դատարանի նախաձեռնությամբ դատական նիստը կարող է անցկացվել դատական նիստերի դահլիճից դուրս:

Հոդված 349. Դատավճռի կառուցվածքը

1. Դատավճիռը կազմված է ներաժական, նկարագրական, պատճառաբանական և եզրափակիչ մասերից:

2. Դատավճռի ներաժական մասում նշվում են՝

1) որ դատավճիռը կայացվել է Հայաստանի Հանրապետության անունից.

2) դատավճիռը կայացնելու վայրը և ժամանակը.

3) դատավճիռը կայացնող դատարանի անվանումը, դատարանի կազմը, դատական նիստի քարտուղարը, հանրային մեղադրողը, վարույթի մասնավոր մասնակիցները.

4) մեղադրյալի անունը, հայրանունը, ազգանունը, նրա ծննդյան թվականը, ամիսը, օրը և ծննդավայրը, ընտանեկան դրությունը, աշխատանքի վայրը, զբաղմունքը, կրթությունը և այլ վերաբերելի տեղեկություններ.

5) քրեական օրենսգրքի այն հոդվածը կամ հոդվածի մասը կամ կետը, որով նախատեսված հանցանքի կատարման համար մեղադրյալին մեղադրանք է ներկայացվել:

3. Դատավճռի նկարագրական մասում նշվում են՝

1) մեղադրանքի փաստական նկարագրությունը.

2) դատաքննության ընթացքում հետազոտված թույլատրելի ապացույցները.

3) դատարանի փաստական վերլուծությունները.

4) հետազոտված ապացույցների հիման վրա դատարանի կողմից հաստատված կամ հերքված փաստական հանգամանքները:

4. Դատավճռի պատճառաբանական մասում նշվում են՝

1) կիրառվող իրավունքը, այդ թվում՝ միջազգային պայմանագրերը.

2) դատարանի իրավական վերլուծությունները.

3) դատարանի հետևությունները և դրանց իրավական հիմնավորումները.

4) օրենքի այն նորմերը, որոնցով դատարանը ղեկավարվել է դատավճիռ կայացնելիս:

5. Դատավճռի եզրափակիչ մասում նշվում են՝

1) դատարանի որոշումները.

2) դատավճռի բողոքարկման կարգը:

~~6. Նախագահողն ստորագրում է դատավճռի յուրաքանչյուր էջը:~~

6. Նախագահողը կնքում է դատավճռի յուրաքանչյուր էջը և ստորագրում է դատավճռի եզրափակիչ մասը

Հոդված 350. Դատավճիռի հրապարակումը

1. Դատավճիռը հրապարակվում է նախապես հայտարարված վայրում և ժամին: Դատական նիստի դահլիճում բոլոր ներկաները դատավճիռը լսում են հոտնկայս:

2. Նախագահողը հրապարակում է դատավճիռն ամբողջությամբ կամ միայն դրա եզրափակիչ մասը:

3. Եթե վարույթի մասնավոր մասնակիցը չի տիրապետում վարույթի լեզվին, ապա դատավճիռը հրապարակելիս թարգմանիչը տվյալ անձի համար թարգմանում է դրա եզրափակիչ մասը:

4. Դատավճիռը հրապարակելուց հետո նախագահողը պարզաբանում է դատավճռի բողոքարկման կարգը և ժամկետը, ինչպես նաև տալիս է անհրաժեշտ այլ պարզաբանումներ:

5. Եթե դատապարտված մեղադրյալը կալանքի տակ է, ապա նրան պատժից ազատելու, ազատությունից զրկելու հետ չկապված պատիժ նշանակելու կամ մեղադրյալին այն ժամկետով ազատությունից զրկելու հետ կապված պատժի դատապարտելու դեպքում, որը չի գերազանցում անազատության մեջ փաստացի մնալու ժամկետը, դատարանը դատական նիստի դահլիճից նրան անհապաղ ազատ է արձակում:

6. Դատավճիռը հրապարակումից հետո՝ ~~ոչ ուշ, քան հինգ օրվա ընթացքում, ոչ ուշ, քան երկշաբաթյա ժամկետում,~~ ուղարկվում է դատապարտված կամ արդարացված մեղադրյալին, նրա պաշտպանին, հանրային մեղադրողին, ինչպես նաև տուժողին, գույքային պատասխանողին կամ նրանց ներկայացուցիչներին:

(350-րդ հոդվածը խմբ. 09.06.22 ՀՕ-241-Ն)

Հոդված 366. Վերաքննիչ բողոքի կապակցությամբ դատարանի կողմից ընդունվող որոշումները

1. Վերաքննիչ դատարանի որոշմամբ բողոքը, համապատասխան թերությունները մատնանշելով և հինգից տասն օր ժամկետ տրամադրելով, վերադարձվում է, եթե այն չի համապատասխանում սույն օրենսգրքի 355-րդ հոդվածի 1-ին կամ 2-րդ մասով սահմանված պահանջներին:

2. Վերաքննիչ դատարանի որոշմամբ բողոքը թողնվում է առանց քննության, եթե՝

1) բողոքը վերաքննիչ դատարանի սահմանած ժամկետում չի համապատասխանեցվել սույն օրենսգրքի 355-րդ հոդվածի 1-ին կամ 2-րդ մասով սահմանված պահանջներին.

2) բողոքը բերել է բողոքարկման իրավունք չունեցող անձը.

3) բողոքը ժամկետանց է, իսկ հարուցված լինելու դեպքում մերժվել է բողոքարկման բաց թողնված ժամկետը վերականգնելու միջնորդությունը.

4) բողոքը բերվել է այնպիսի դատական ակտի դեմ, որը ենթակա չէ վերաքննության կարգով վերանայման.

5) բողոքում նշված հիմքով, նույն դատական ակտի առնչությամբ և նույն անձի վերաբերյալ վերաքննիչ դատարանն արդեն իսկ որոշում է կայացրել:

~~3. Սույն հոդվածի 1-ին և 2-րդ մասերում նշված հիմքերի բացակայության դեպքում վերաքննիչ դատարանի որոշմամբ բողոքն ընդունվում է վարույթ:~~

3. Սույն հոդվածի 1-ին և 2-րդ մասերում նշված հիմքերի բացակայության դեպքում վերաքննիչ դատարանի որոշմամբ բողոքն ընդունվում է վարույթ և նշանակվում դատաքննության՝ որոշման մեջ նշելով այն գրավոր, իսկ սույն օրենսգրքի 264-րդ հոդվածի 5-րդ մասով նախատեսված դեպքում, ինչպես նաև սույն օրենսգրքի 365-րդ հոդվածով նախատեսված միջնորդությունը բավարարելու դեպքում՝ բանավոր ընթացակարգով իրականացնելու մասին:

4. Սույն հոդվածի 1-3-րդ մասերով նախատեսված դեպքերում վերաքննիչ դատարանը համապատասխան որոշումը կայացնում է քրեական գործն ստանալուց հետո՝ տասնօրյա ժամկետում: Վերաքննիչ բողոքը վերադարձված լինելու դեպքում սույն մասով սահմանված ժամկետների հաշվարկն սկսվում է վերաքննիչ բողոքը վերստին ներկայացնելու, իսկ այն վերստին չներկայացնելու դեպքում՝ վերաքննիչ դատարանի սահմանած ժամկետը լրանալու օրվանից:

5. Բողոքը վերադարձնելու մասին որոշման պատճենը եռօրյա ժամկետում ուղարկվում է բողոքը ներկայացրած անձին, իսկ բողոքն առանց քննության թողնելու կամ բողոքը վարույթ ընդունելու մասին որոշման պատճենը նույն ժամկետում՝ դատական վարույթի բոլոր մասնակիցներին:

(366-րդ հոդվածը լրաց. 16.01.24 ՀՕ-32-Ն)

Հոդված 368. Դատաքննություն նշանակելը

1. Քրեական գործը վերաքննիչ դատարանում ստացվելուց հետո հանձնվում է դատական կազմը նախագահողին, որը քրեական գործն ուսումնասիրման է ներկայացնում նաև դատական կազմի մյուս դատավորներին:

~~2. Ուսումնասիրված քրեական գործը դատարանի որոշմամբ նշանակվում է դատաքննության, որով՝~~

~~1) սահմանվում է դատական նիստի վայրը, տարին, ամիսը, օրը, ժամը:~~

~~2) ապացույցներ հետազոտելու անհրաժեշտության դեպքում սահմանվում են դատական նիստում անմիջականորեն հետազոտման ենթակա ապացույցների ծավալը, ցուցմունք տալու համար դատարան հրավիրվող անձանց ցանկը:~~

~~3) լուծվում է խափանման միջոցի հարցը:~~

~~4) լուծվում է դատական նիստը դռնբաց կամ դռնփակ անցկացնելու հարցը:~~

2. Ուսումնասիրված քրեական գործը բանավոր ընթացակարգով դատաքննության նշանակելու մասին որոշմամբ.

1) սահմանվում է դատական նիստի վայրը, տարին, ամիսը, օրը, ժամը:

2) ապացույցներ հետազոտելու անհրաժեշտության դեպքում սահմանվում են դատական նիստում անմիջականորեն հետազոտման ենթակա ապացույցների ծավալը, ցուցմունք տալու համար դատարան հրավիրվող անձանց ցանկը:

3) լուծվում է խափանման միջոցի հարցը:

4) լուծվում է դատական նիստը դռնբաց կամ դռնփակ անցկացնելու հարցը:

2.1. Ուսումնասիրված քրեական գործը գրավոր ընթացակարգով դատաքննության նշանակելու մասին որոշմամբ.

1) սահմանվում է դատական ակտի կայացման օրը:

2) սահմանվում է վարույթի մասնակիցների կողմից միջնորդությունների և բացատրությունների ներկայացման վերջնաժամկետը:

3) լուծվում է խափանման միջոցի հարցը:

2.2. Սույն հոդվածի 2.1 մասով նախատեսված դատական ակտի կայացման օրը դատարանի պատճառաբանված որոշմամբ կարող է երկարաձգվել սույն օրենսգրքով վերաքննիչ բողոքների քննության համար նախատեսված ժամկետների սահմաններում:

~~3. Վերաքննիչ դատարանում առաջին դատական նիստը նշանակվում է քրեական գործն ստանալու օրվանից հետո՝ քսան օրվա, սակայն ոչ ուշ, քան առաջին վերաքննիչ բողոքը ներկայացնելուց հետո՝ երկու ամսվա ընթացքում:~~

3. Վերաքննությունը բանավոր ընթացակարգով իրականացվելու դեպքում առաջին դատական նիստը նշանակվում է քրեական գործն ստանալու օրվանից հետո՝

քսան օրվա, սակայն ոչ ուշ, քան առաջին վերաքննիչ բողոքը ներկայացնելուց հետո՝ երկու ամսվա ընթացքում:

3.1. Գրավոր ընթացակարգով իրականացվող վերաքննությունը բանավոր ընթացակարգով փոխակերպելու մասին որոշում կայացնելու դեպքում՝ առաջին դատական նիստը նշանակվում է որոշում կայացնելուց հետո՝ քսան օրվա ընթացքում:

4. Դատաքննություն նշանակելու մասին որոշման պատճենն անհապաղ ուղարկվում է տվյալ վարույթի մասնակիցներին:

Հոդված 369. Վերաքննության կարգով դատաքննությունը

1. Դատարանի որոշմամբ վերաքննության կարգով դատաքննությանը կարող է պարտադիր համարվել բողոքը ներկայացրած անձի, վարույթի մյուս մասնակիցների, այդ թվում՝ դատախազի մասնակցությունը:

1. Դատարանի որոշմամբ բանավոր ընթացակարգով դատաքննությանը կարող է պարտադիր համարվել բողոքը ներկայացրած անձի, վարույթի մյուս մասնակիցների, այդ թվում՝ դատախազի մասնակցությունը:

2. Ջեկուցումից հետո դատարանը լսում է բողոքը ներկայացրած անձի բացատրությունները, իսկ դատարանի կողմից անհրաժեշտ համարվելու դեպքում՝ նաև դատական ակտը չբողոքարկած հակառակ կողմի բացատրությունները:

3. Ապացույցների հետազոտման անհրաժեշտության դեպքում այն կատարվում է դատաքննություն նշանակելու մասին որոշմամբ դատարանի սահմանած ծավալով: Կողմի միջնորդությամբ դատարանը կարող է ընդլայնել այդ ծավալը՝ հետազոտելով նաև այլ ապացույցներ, այդ թվում՝ նոր:

4. Ապացույցների հետազոտումն ավարտելուց հետո, իսկ եթե ապացույցների հետազոտում չի կատարվել, ապա կողմերի բացատրությունները լսելուց հետո դատարանը կողմերին հարցնում է, թե արդյոք նրանք միջնորդում են լրացնել հետազոտման ենթակա ապացույցների ծավալը, և այդ միջնորդությունները լուծելուց հետո անցնում է եզրափակիչ ելույթներին:

5. Եզրափակիչ ելույթների հերթականությունը որոշում է դատարանը: Եզրափակիչ ելույթներով դատալսումներին կողմերի մասնակցությունը պարտադիր չէ:

6. Եզրափակիչ ելույթներով դատալսումներն ավարտելուց հետո դատարանը հեռանում է եզրափակիչ դատական ակտ կայացնելու:

Հոդված 370. Եզրափակիչ դատական ակտ կայացնելը

1. Բողոքը քննելու արդյունքով վերաքննիչ դատարանը կայացնում է եզրափակիչ դատական ակտ, որը՝

1) հաստատում կամ լրացնում է առաջին ատյանի դատարանի դատական ակտը.

2) ամբողջությամբ կամ մասամբ փոխարինում է առաջին ատյանի դատարանի դատական ակտին.

3) ամբողջությամբ կամ մասամբ վերացնում է առաջին ատյանի դատարանի դատական ակտը:

2. Վերաքննիչ դատարանը եզրափակիչ դատական ակտը կայացնում է սույն օրենսգրքով սահմանված ընդհանուր կանոններով՝ հաշվի առնելով սույն հոդվածում շարադրված պահանջները:

2.1. Վերաքննիչ դատարանը եզրափակիչ դատական ակտի դեմ ներկայացված վերաքննիչ բողոքը քննում և որոշում է կայացնում ողջամիտ ժամկետում, բայց ոչ ուշ, քան վերաքննիչ բողոքը վարույթ ընդունելուց հետո՝ վեց ամսվա ընթացքում: Սույն մասով նախատեսված ժամկետը Վերաքննիչ դատարանի պատճառաբանված որոշմամբ կարող է երկարաձգվել 4 ամսից ոչ ավելի ժամկետով:

3. Վերաքննիչ դատարանը ներկայացված հաջորդականությամբ լուծում է հետևյալ հարցերը.

1) հիմնավոր է արդյոք վերաքննիչ բողոքը (վերաքննիչ բողոքներից յուրաքանչյուրը).

2) հայտնաբերվել է արդյոք սույն օրենսգրքի 359-րդ հոդվածի 2-րդ մասով սահմանված որևէ հանգամանք.

3) պետք է արդյոք փոխել սույն օրենսգրքի 348-րդ հոդվածով սահմանված որևէ հարցի առաջին ատյանի դատարանի տված պատասխանը.

4) բողոքարկվող դատական ակտը պետք է արդյոք բեկանվի կամ փոփոխվի.

5) եթե բողոքարկվող դատական ակտը ենթակա է բեկանման, ապա այն պետք է բեկանվի ամբողջությամբ, թե որոշակի մասով.

6) եթե բողոքարկվող դատական ակտը ենթակա է ամբողջությամբ կամ որոշակի մասով բեկանման, ապա պետք է կայացվի նոր դատական ակտ, թե վարույթը պետք է փոխանցվի առաջին ատյանի համապատասխան դատարան.

7) եթե վարույթը ենթակա է փոխանցման առաջին ատյանի համապատասխան դատարան, ապա ինչ ծավալով պետք է իրականացվի նոր վարույթը:

**Հոդված 379. Վերաքննությամբ եզրափակիչ դատական ակտի
հրապարակմանը հաջորդող վարույթը**

1. Վերաքննության արդյունքով կայացված դատական ակտն օրինական ուժի մեջ է մտնում ~~հրապարակումից~~ հրապարակումից կամ կայացումից հետո՝ մեկամսյա ժամկետում:

2. Վերաքննության արդյունքով կայացված դատական ակտը ~~հրապարակումից հետո՝ ոչ ուշ, քան հինգ օրվա ընթացքում, հրապարակումից կամ կայացումից հետո՝ ոչ ուշ, քան երկշաբաթյա ժամկետում,~~ ուղարկվում է տվյալ վարույթի մասնակիցներին:

3. Բողոքարկվող դատական ակտը վերաքննության կարգով բեկանվելու և վարույթն առաջին ատյանի դատարան փոխանցելու դեպքում վարույթն իրականացվում է ընդհանուր հիմունքներով՝ վերաքննիչ դատարանի սահմանած ծավալով: